

50 Kolsrud sm 1074

29-34

Kristelige smaaskrifter

N° 25.

Presteværdigheden.

Af

Dr. J.-B. O. Fallize,
biskop.

Pris: 10 ore.

Kristiania.
St. Olafs-trykkeri.
1906.

KATOLSK LITTERATUR.

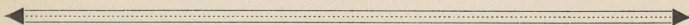
Kan faaes i enhver boghandel, gennem St. Olafs trykkeri,

Akersveien 4, Kristiania, samt hos alle katolske prester.

Vorherres Jesu Kristi nye testament, oversat efter Vulgata og forsynet med forklarende anmerkninger af pastor O. Offerdahl heftet	3,50	kr.
Katolsk bønnebog heftet	1,50,	indb. 2,70
Lille katolsk bønnebog		indb. 0,75
Liden katolsk bønnebog	indb. 0,60 &	0,75
Katolsk salmebog heftet	1,00,	indb. 1,50
<i>P. Leonh. Goffine:</i> Katholsk lære- og opbyggelsesbog for hjemmet heftet	3,25,	indb. 4,00
Tre korsvei-andagter		0,20
Begravelse og requiemmesse efter den katolske ritus, med latinsk og norsk tekst		0,25
Om ministranterne og deres gjerning. Veiledning og regler for børnene ved altertjenesten		0,10
<i>Frans af Sales:</i> Philothea		0,75
<i>Thomas a Kempis:</i> Kristi efterfølgelse, heftet	1,00,	indb. 1,80
Adgang til Jesu hjerte ved betragtning og bøn heftet	0,90,	indb. 1,00
<i>Nonoll:</i> Lad os trøste Jesu hl. hjerte		0,10
Katolsk praksis. Fra det engelske ved O. Offerdahl, prest		0,40
<i>Livsbilleder:</i> I. Frans af Sales. Oversat ved Tora Ribbung		0,25
— „ — II. Frans af Assisi. — „ — „ —		0,30
— „ — III. Den hl. Teresa. — „ — „ —		0,50
Bønner og ceremonier ved børnenes første hl. kommunion		0,10
Andagter for syge og døende		0,10
<i>Schuster:</i> Bibelhistorie indb.		1,00
Kortfattet kirkehistorie		1,00
<i>Deharbe:</i> Katolsk katekismus heftet	0,75,	indb. 1,00
Lille katolsk katekismus		0,50
<i>Kristelige smaaskrifter:</i>		
Nr. 1. <i>Dr. Fallize:</i> Kirkens væsen og vore pligter mod den.	0,10	„
„ 2. <i>Pave Leo XIII:</i> Det kristelige liv	0,10	„
„ 3. <i>14 katholske biskoper:</i> Et forsvarsord	0,10	„
„ 4. Bønnens apostolat eller Jesu hjertes liga	0,15	„
„ 5. <i>Pave Leo XIII:</i> De kristnes borgerpligter	0,10	„
„ 6. <i>Dr. Fallize:</i> Budene og de gode gjerninger	0,10	„
„ 7. <i>Pave Leo XIII:</i> Arbejder-spørgsmaalet	0,10	„
„ 8. <i>E. A. Wang:</i> Prestevielsens væsen og ceremonier	0,10	„
„ 9. <i>Dr. Fallize:</i> Munkene og jesuiterne	0,40	„

Kristelige smaaskrifter.

N° 25.

Presteværdigheden.

Af

Dr. J. B. O. Fallize,
biskop.

Pris 10 øre.

Kristiania.
St. Olafs-trykkeri.

1906.

JSC 203491

Kristelige samfunn

Presterordningen

Dr. W. H. L. Lunde

1910

Dr. Ole Lunde

Og Han (Kristus) indsatte nogle til apostler, nogle til profeter, men andre til evangelister og andre til hyrder og lærere til de helliges fuldkommelse, til tjenestens gjerning, til Kristi legems opbyggelse (Efes. 4, 11 og 12).

Vi ved, at vor guddommelige frelser, efter at have tilendebragt sit forløsningsverk her paa jorden, ikke lod sine troende som en hjord uden hyrde, men at Han byggede en kirke, indstiftede et aandeligt, men dog synligt rige, hvilket alle maatte tilhøre for at blive delagtige i hans naade og blive salige. Til øverste styrer i sin kirke og sit rige, som havde at vogte alle hans faar og lam, udnævnte Han selv Petrus og hans efterfølgere indtil verdens ende. Men Han gav Petrus og hans efterfølgere ogsaa medhjælpere, apostlerne og deres efterfølgere, biskopperne, som, enhver i den ham anviste del, „er satte til at styre Guds kirke, som Han har erhvervet sig ved sit eget blod (Ap. gjern. 20, 28).“ Men biskopperne vilde ikke magte at opfylde i enhver enkelt menighed og endnu mindre hos enhver enkelt troende alle en sjælehyrdes pligter. Derfor var det Herrens vilje, at ogsaa disse skulde have sine medhjælpere, som efter verdensapostelen under og ved siden af apostlerne og deres efterfølgere skulde være „hyr-

der og lærere til de helliges (de troendes) fuldkommelse, til tjenestens gjerning, til Kristi legems opbyggelse;“ og dette er presterne.

Vistnok naar presten ikke op indtil biskopens værdighed, som besidder hyrdens myndighed i hele dens fylde, ogsaa over selve presterne; men hans værdighed er dog saa stor, at ingen verdslig værdighed kan opveie den, og hans opgave i kirken er saa vigtig, at kirken næsten ikke kan tænkes uden ham. Netop denne vigtighed af prestens stilling og opgave bevæger os til nærmere at omtale *prestens værdighed, prestens pligter og de troendes pligter mod ham* for paa den ene side at minde vore medbrødre om, hvad deres ophøiede stand kræver af dem, og paa den anden side at tilskynde de troende til trofast at opfylde de pligter, som paahviler dem i deres forhold til presterne.

1. Ligesom biskopen faar sin magt og myndighed ved den hellige konsekration og den øverste hyrdes, pavens, udsendelse, saaledes udrustes ogsaa presten til sit embede ved sin biskops vielse og udsendelse. Hvilken myndighed han derved faar overdraget, det udtrykkes klart ved de hellige ceremonier og de ord, under hvilke prestevielsen foretages.

Biskopen salver diakonens hænder, forat, siger han, „alt, hvad du velsigner, skal være velsignet, og alt, hvad du vier, skal være viet og helliget.“ Han overrækker ham de hellige offerkar og siger til ham paa Guds vegne: „Modtag fuldmagt til at frembære ofret for Gud og at feire messer baade for de levende og de afdøde.“ Derved bliver den, som skal vies, ophøiet til at være en Guds *offerprest*. Biskopen overdrager ham

saa fuldmagt til at prædike Guds ord, at gjøre, hvad Vorherre har befalet sine apostler: „Gaa hen og lær alle folk, . . . og lær dem at holde alt, hvad jeg har befalet eder (Matt. 28, 19. 20).“ Derved er han op-højet til lærer i Guds kirke. Tilsidst lægger biskopen hænderne paa hans hoved og siger: „Modtag den Hellig-aand; hvem du forlader synderne, dem er de forladte, og hvem du beholder dem, dem er de beholdne (Joh. 20, 23).“ Derved er han sat til de troendes *dommer og hyrde*. Presten har altsaa en tredobbelt værdighed, han er offerprest, lærer og hyrde, ja endog en dommer for de udødelige sjæle, for hvilke Guds søn har udgydt sit dyrebare blod. Gud har lagt i hans hænder forvaltningen af de naademidler, ved hvilke disse sjæle skal frelses. Ja, endnu mere, Vorherre har givet ham magt over sit eget legeme og blod i altrets helligste sakrament, magt til at kalde Ham ned fra hans himmelske trone paa altret og der at ofre Ham til Faderen.

Sandelig, dette er en værdighed, som en erkeengel kunde misunde presten, men over hvilken presten selv maa skjælve. Det er ogsaa derfor, at erkediakonen ved prestevielsens begyndelse kalder dette embede en „byrde“, ider han siger til biskopen: „Høiærværdigste fader! vor hellige moder, den katolske kirke, forlanger, at De indvier denne diakon til prestedømmets byrde.“ Dette bliver endnu mere indlysende, naar vi nærmere betragter, hvad det er at være offerprest, at være lærer og at være hyrde og dommer i Guds kirke.

2. Presten er fremfor alt **forvalter af Guds hemmeligheder og naadeskatte.**

Malakias havde forudsagt, at fra solens opgang

indtil dens nedgang skulde paa hvert sted frembæres et rent madoffer, som skulde erstatte den gamle pakts ofre (Malak. 1, 10. 11). Dette offer, hvis renhed aldrig skulde være afhængig af den frembærendes renhed, har Vorherre selv indstiftet, idet Han ved den sidste nadver forvandlede brød og vin til sit sande legeme og blod, det samme legeme og blod, som Han den følgende dag vilde opofre for os paa korset, og idet Han befalede dem at gjøre det samme til hans ihukommelse. Hvad Herren gjorde dengang, det har apostlerne ogsaa virkelig gjort, og det gjør arvingerne af apostlernes presteværdighed indtil den dag idag, idet de i den hellige messe i Kristi navn forvandler brød og vin til hans legeme og blod og ved dette legemes og dette blods tilstedeværelse under adskilte skikkelser fremstiller og fornyer hans korsoffer. Dette offer er nok forskjelligt fra korsofret derved, at Herren paa korset ofrede sig paa en *blodig* maade og under store lidelser, medens Han i messen ofrer sig paa en *ublodig* maade og uden smerter; det er ogsaa forskjelligt derved, at Herren paa korset ofrede sig for at *fortjene* for os Guds naade, medens Han ved messen kun *tilvender* os korsofrets fortjenester; men *væsentlig* er messeofret det samme som korsofret, fordi offerlammet er det samme, nemlig Jesus Kristus selv, paa korset synlig, paa altret skjult under brødets og vinens skikkelser, og offerpresten er den samme, ligeledes Jesus Kristus, idet presten i messen ofrer paa Kristi vegne. Men netop det, at presten ved den hellige messe optræder *paa Kristi vegne*, udgjør for ham en værdighed, som overstiger ethvert menneskeligt begreb.

Ved den hellige messe ofrer presten ogsaa paa kirkens og paa menighedens vegne. Ligesom Moses, medens Israel kjæmpede paa sletten, bad paa bjerget med opløftede hænder til Gud om seier for sit folk, saaledes staar presten hver dag paa altrets høide og ofrer Gud et lovoffer, et takoffer, et bønoffer og et sonoffer for hans folk for derved at nedbede himlens bistand over de heneden kjæpende troende.

Hvilken ære for presten saaledes at kunne optræde som Kristi, som kirkens og menighedens stedfortræder! Men ogsaa hvilket ansvar! Ve over ham, om han ikke med rene hænder behandler Kristi reneste legeme og blod! Ve over ham, om han ikke hver dag har at byde sin herre og sin Gud et uplettet hjerte til bolig, naar han i altrets helligste sakramente under messen modtager kongernes konge! Ve over ham, om han ved altrets hellige handlinger, istedetfor at opbygge sin menighed, bliver til anstød for den, idet han forretter den guddommelige hemmelighed med skjødesløshed eller ialfald med udvortes ligegyldighed! Derfor maa han ræddes, ligesom Moses ræddedes, da han nærmede sig den brændende tornebusk, saa ofte han træder foran altret, af frygt for, at ofret, istedetfor at blive til velsignelse for ham, skal tjene til hans fordærvelse.

Presten har ikke alene at behandle Kristi *sande legeme*, men ogsaa hans *aandelige legemes lemmer*, nemlig de troende, og i de hellige sakramenter at meddele dem Guds naadeskatte. Det er ham, som fremfor alle er kaldt til ved daabens vand at udslette i barnets sjæl arvesynden og at meddele det et Guds barns værdighed; men det er ogsaa ham, som bærer ansvaret

for, at intet barn ved hans skyld berøves dette det nødvendigste sakraments naade. Det er ham, som i bodens sakrament formidler synderen Guds tilgivelse; men det er ogsaa ham, som har den hellige pligt at sørge for, at ingen forsømmer Guds naaderige domstol, at ingen fjernes fra den ved en overdreven strengthed, men ogsaa at ingen uden inderlig anger over sine synder og det alvorlige forsæt at forbedre sit liv tilsniger sig en absolution, som vilde være forfærdeligere end en domfældelse. Det er ham, som har at kalde de troende til Herrens bord og der at styrke deres hungrige sjæle med det himmelbrød, uden hvilket de ikke kan have livet i sig; men det er ogsaa ham, som maa udelukke fra dette hellige maaltid de uværdige, især dem, som ved et forargeligt liv eller svære, usonede forseelser mod Guds og kirkens love har paadraget sig offentlig kirkestraf. Det er ham, som i egteskabets sakrament har at godkjende og at velsigne egtefællernes hellige pakt, men ogsaa har at vaage over, at de i troskab og hellighed holder den, og ikke mindst, at de opdrager alle de børn, Gud maatte skjænke dem, til fromme børn af deres aandelige moder, den hellige katolske kirke. Ligesom det er ham, som i den daglige breviarbøn i forening med alle prester i den vide verden beder for de troende, saaledes er det ogsaa ham, som ved den sidste salvelses sakrament styrker de døende til den afgjørende kamp. Han velsigner de levende og alt, hvad der tjener til deres brug, og han beder ved de dødes grave for deres hvile i evigheden, naar maaske ingen anden mere tænker paa dem.

Hvilket ophøiet kald, men ogsaa hvilket ansvar!

Presten er ansvarlig for, at ingen undværer de nødvendige naademidler, skulde det end koste ham livet, og han er tillige ansvarlig for, at, saavidt det staar i hans magt, ingen uværdig modtager dem og saa forvandler sjælens næring til en dræbende gift. Han er ligeledes ansvarlig for, at han ikke ved sit eget eksempel myrder de sjæle, som han med naademidlerne skal styrke til det evige liv. „Ve verden for forargelse!“ udraabte Herren (Matt. 18, 7); men dette ve lyder tusendfoldig for den prest, som i ord eller gjerning maatte forarge sin menighed eller endog blot et eneste medlem af den.

3. Foruden at være forvalter for Guds hemmeligheder og naadeskatte er presten ogsaa lærer i Guds kirke. Han er, som apostelen Paulus siger, „sendebud i Kristi sted, som om Gud formanede gennem ham (II Kor. 5, 20).“ Han maa efter Herrens befaling gaa hen og lære alle folk, ikke blot det behagelige, men alt det, Han har befalet (Matt. 28, 19. 20). Han lærer med en myndighed, som gjør, at de troende er forpligtede til at lytte til hans prædiken og at efterkomme hans ord; thi om dem, som ikke hører paa Guds sendebuds ord, siger Herren selv, at „det skal gaa sodomiternes og gomorrithernes land taaleligere paa dommens dag“ end dem (Matt. 10, 14. 15), og „hvo, som hører eder, hører mig, og hvo, som foragter eder, foragter mig (Luk. 10, 16).“ Gud kræver for sine sendebud ikke blot lydighed, men ogsaa ærefrygt: „Rør ikke ved mine salvede, og gjør mine profeter (lærere) intet ondt (I Krøn. 16, 22),“ siger Herren. Ja, Herren skylder sig selv at kræve det, idet Han anser sine præster som sine

venner: „Jeg vil ikke mere kalde eder tjenere, men jeg har kaldt eder venner (Joh. 15, 15).“

Er dette ikke en overvættets stor værdighed? Presten er som lærer *Guds* salvede, *Guds* ven, *Guds* sendebud, hvis ord de troende maa høre og efterkomme. Han er tillige *kirkens* sendebud; thi han lærer ikke af egen myndighed, men har sin læremyndighed af sin biskop, som igjen i sin læremyndighed er afhængig af Petri efterfølger, der i kraft af Kristi forjættelse og den Helligaands bistand besidder en urokkelig tro og har den opgave at styrke sine brødre i troen; og han forkynder ikke sin egen lære, sine egne personlige anskuelser, men kirkens lære, som igjen ikke er andet end Kristi aabenbarede lære, overleveret os ved den hellige skrift og ved traditionen, begge to opbevarede og fortolkede af kirkens ufeilbare læreembede, som den Helligaand indtil verdens ende lærer al sandhed (Joh. 16, 13). Og denne myndighed har presten, maatte han være en stor videnskabsmand eller en beskeden kirke-mand, maatte han være i besiddelse af en henrivende veltalenhed eller kun magte at forkynde Guds ord i en enfoldig, apostolisk tale; thi det er ikke denne eller hin mand, som taler til os paa *egne* vegne, men Guds og kirkens udsending.

Er dette en stor værdighed, saa medfører det ogsaa et overmaade stort ansvar. Det er ikke nok med, at den, som føler sig kaldt til prestestanden, maa ofre hele sin ungdom for i sit ansigts sved og under de største opofrelser at erhverve ikke alene de almindelige kundskaber, som enhver akademisk dannet mand maa besidde, men ogsaa den mest ophøiede videnskab,

som beskjæftiger sig med Gud og de guddommelige ting, med Guds a

del. Kå...

atolsk prest.

er.

70 0

siste nummer
lige stols offi-
erre ved Bres-
stin, blit ut-

Hs. højærvær-
i 1874. Han

graa søstres
endt, befinder

Augustin Norge,
sig ind i mis-

hs. højærvær-
re maater vist

etsanstalterne
saaledes især

graa søstres
St. Elisabets-

hs. høj-
ste søstre

apostlerne og

spor, har maattet

Kristi lære og vilje. De samme vanskeligheder møder

ogsaa presten, fordi han har at kjæmpe mod de samme

menneskelige svagheder og lidenskaber. Han maa træde

dem imøde, som udspreder vantro og vrangtro, og er-

klære med Johannes: „Det er eder ikke tilladt!“ Han

maa frimodig tilraabe den sterke, som vil undertrykke

den svage: „Det er dig ikke tilladt!“ Han maa til-

le lære og vilje og bud, og

s overnaturlige bestemmelse,

ter, dets evner, hele dets

som tjener til at udfolde

ringe frugter for tiden og for

a hele sit liv igjennem fort-

guddommelige sandheder og

delige næring, som de ham

enhver tid, baade de sunde

esuden opretholde i sig det

d til ikke at fortie den er-

at kaldes af sin guddomme-

som ikke kan gjø, som er

mer (Is. 56, 10)“ istedetfor

ør nemlig ikke udsætte sig

som fornægter mig for men-

g fornegte for min fader, som

3).“ Og tro ikke, elskede

er saa let altid at bekjende

Vi ved, hvad det har ko-

ynde hele sandheden, hvad

som vandrede i deres fod-

ardi de uforfærdet forkyndte

De samme vanskeligheder møder

ogsaa presten, fordi han har at kjæmpe mod de samme

menneskelige svagheder og lidenskaber. Han maa træde

dem imøde, som udspreder vantro og vrangtro, og er-

klære med Johannes: „Det er eder ikke tilladt!“ Han

maa frimodig tilraabe den sterke, som vil undertrykke

den svage: „Det er dig ikke tilladt!“ Han maa til-

venner: „Jeg vil ikke mere kalde eder tjenere,
men jeg har kaldt eder venner (Joh. 15, 15).“

Er dette ikke en overværdig stor værdighed? Pre-
sten er som lærer *Guds* sandhed, *Guds* sende-
bud, hvis ord de troende om søndagen
Han er tillige *kirkens* sendebud, vilde gjerne ha-
egen myndighed, men har ner! God nat
biskop, som igjen i sin læ paa kjernefuldt
Petri efterfølger, der i k furu“ og ha-
den Helligaands bistand de ikke allere
har den opgave at styrke
forkynder ikke sin egen læ
skuelser, men kirkens lær
end Kristi aabenbarede læ
hellige skrift og ved tradi
og fortolkede af kirkens u
Helligaand indtil verdens
16, 13). Og denne myndi
være en stor videnskabsm
mand, maatte han være i
veltalenhed eller kun mag
enfoldig, apostolisk tale;
hin mand, som taler til o
og kirkens udsending.

Er dette en stor værdighed? I fører det ogsaa
et overmaade stort ansvar. Det er ikke nok med, at
den, som føler sig kaldt til prestestanden, maa ofre
hele sin ungdom for i sit ansigts sved og under de
største opofrelser at erhverve ikke alene de alminde-
lige kundskaber, som enhver akademisk dannet mand
maa besidde, men ogsaa den mest ophøiede videnskab,

I moderk
„*Catholic Time*“
Preussen er
Vi læser nu
heter: „I tys
prins Friedrich
den avdøde pr
gaat over til
sin formue og
Prins Friedrich
For nogle aar
som forbød ha
land. Efter ø
delhavslandene
den romerske
nøielser for ø
munk. H

som beskæftiger sig med Gud og de guddommelige ting, med Guds aabenbarede lære og vilje og bud, og tillige med mennesket, dets overnaturlige bestemmelse, dets egenskaber, dets pligter, dets evner, hele dets sjæleliv og alle de midler, som tjener til at udfolde dette liv og at lade det bringe frugter for tiden og for evigheden. Han maa ogsaa hele sit liv igjennem fortsætte med at granske de guddommelige sandheder og deraf at tilberede den aandelige næring, som de ham betroede sjæle trænger til enhver tid, baade de sunde og de syge. Han maa desuden opretholde i sig det nødvendige apostoliske mod til ikke at fortie den erkjendte sandhed for ikke at kaldes af sin guddommelige herre „en stum hund, som ikke kan gjø, som er søvnagtig, som elsker slummer (Is. 56, 10)“ istedetfor at vogte sin hjord. Han tør nemlig ikke udsætte sig for Herrens trusel: „Den, som fornægter mig for menneskene, ham vil ogsaa jeg fornægte for min fader, som er i himlene (Matt. 10, 33).“ Og tro ikke, elskede kristne, at det for presten er saa let altid at bekjende Kristus, hans lære og bud. Vi ved, hvad det har kostet Vorherre selv at forkynde hele sandheden, hvad apostlerne og de trosbud, som vandrede i deres fodspor, har maattet lide, fordi de uforfædet forkyndte Kristi lære og vilje. De samme vanskeligheder møder ogsaa presten, fordi han har at kjæmpe mod de samme menneskelige svagheder og lidenskaber. Han maa træde dem imøde, som udspreder vantro og vrangtro, og erklære med Johannes: „Det er eder ikke tilladt!“ Han maa frimodig tilraabe den sterke, som vil undertrykke den svage: „Det er dig ikke tilladt!“ Han maa til-

som beskæftiger sig med Gud og de guddommelige ting, med Guds aabenbarede lære og vilje og bud, og tillige med mennesket, dets overnaturlige bestemmelse, dets egenskaber, dets pligter, dets evner, hele dets sjæleliv og alle de midler, som tjener til at udfolde dette liv og at lade det bringe frugter for tiden og for evigheden. Han maa ogsaa hele sit liv igjennem fortsætte med at granske de guddommelige sandheder og deraf at tilberede den aandelige næring, som de ham betroede sjæle trænger til enhver tid, baade de sunde og de syge. Han maa desuden opretholde i sig det nødvendige apostoliske mod til ikke at fortie den erkjendte sandhed for ikke at kaldes af sin guddommelige herre „en stum hund, som ikke kan gjø, som er søvngtig, som elsker slummer (Is. 56, 10)“ istedetfor at vogte sin hjord. Han tør nemlig ikke udsætte sig for Herrens trusel: „Den, som fornægter mig for menneskene, ham vil ogsaa jeg fornægte for min fader, som er i himlene (Matt. 10, 33).“ Og tro ikke, elskede kristne, at det for presten er saa let altid at bekjende Kristus, hans lære og bud. Vi ved, hvad det har kostet Vorherre selv at forkynde hele sandheden, hvad apostlerne og de trosbud, som vandrede i deres fodspor, har maattet lide, fordi de uforfærdet forkyndte Kristi lære og vilje. De samme vanskeligheder møder ogsaa presten, fordi han har at kjæmpe mod de samme menneskelige svagheder og lidenskaber. Han maa træde dem imøde, som udspreder vantro og vrangtro, og erklære med Johannes: „Det er eder ikke tilladt!“ Han maa frimodig tilraabe den sterke, som vil undertrykke den svage: „Det er dig ikke tilladt!“ Han maa til-

raabe den hadske, den misundelige, den ukyske, den havepsyge, den løgnagtige, den stolte, den forfængelige, den, som giver forargelse, den, som forsømmer sine pligter som katolsk fader eller moder eller barn, som foresat eller undergiven, den, som ikke bruger eller misbruger kirkens naademidler, den, som ikke alene selv overtræder sine pligter, men ogsaa forfører andre dertil, kort, alle, som vandrer ad syndens vei, — han maa tilraabe dem: „Det er eder ikke tilladt!“ Og hjælper det ikke, saa maa han i lighed med Kristus i templet gribe til svøben og bruge kirkens tugtemidler. Mange, det er sandt, hører villig paa hans ord, men andre lønner ham med utilfredshed, ja endog med had og hevner sig med bagvaskelse og hemmelig eller aabenbar forfølgelse. Findes der en katolik, som søger at ned-sætte sin prest, saa kan man stole paa, at presten før har været tvunget til at sige ham en ubehagelig sandhed. Og tiltrods for, at presten ved, at sandheden saarer, bør han ikke tie; thi skulde han gjøre det, saa vilde ikke alene Gud og kirken, paa hvis vegne han er forpligtet til at tale, behandle ham som en utro tjener, men ved den sidste dom vilde de ham betroede og for-medelst hans feighed fortabte sjæle reise sig mod ham og udfordre Guds hevn og forbandelse over ham. Han maa derfor forkynde og hævde Guds ord og Guds bud efter verdensapostelens anvisning „i tide og utide . . . med al taalmodighed og lærdom (II Tim. 4, 2).“

4. Har en prest trofast forvaltet Guds hemmelig-heder og naadeskatte og forkyndt Guds ord og bud, saa har han ogsaa allerede opfyldt en stor del af sin tredie kaldspligt, den at være for de troende **en hyrde og**

en dommer. Saa vigtigt er hyrdeembedet, at apostelfyrsten Petrus tre gange maatte forsikre Herren om sin kjærlighed, før denne betroede ham sine faar, sine troende, at vogte. Gud har givet ethvert menneske en egen skytsengel for at vogte og at veilede ham. Hvilken maa da prestens hyrdeværdighed være, da han er sat af Gud til at vogte og veilede hundreder, ja ofte tusender af udødelige sjæle, som er saa kostbare, at Guds menneskevordne søn selv har hengivet sig for dem!

Men ogsaa til denne værdighed, ja især til den, svarer et forfærdeligt ansvar. Som hyrde maa presten ikke alene bryde for de troende sandhedens brød og meddele dem naademidlernes styrkende vande; nei, han maa ogsaa være alle tvilendes raadgiver, de fattiges hjælper, de svages og de forfulgtes beskytter, de forladtes tilflugt, de grædendes trøster, de vildfarendes veileder, de voksnes ven, de smaas synlige skytsengel. Hans hjerte maa for alle forene en faders nidkjærhed og en moders ømhed, thi alle er hans aandelige børn. Han har ogsaa den hellige pligt at søge at føre til Kristi ene faaresti de faar, som ikke anerkjender ham som sin hyrde, ja, som god hyrde maa han efter Kristi egen befaling især virke for disses frelse. Skal han være en hyrde efter Herrens vilje, saa maa han til enhver tid være villig til endog at hengive sit liv for de ham betroede faar. Ja, af enhver, som vil være sjælehyrde, kræver kirken paa Guds vegne allerede iforveien det, som i verdens øine er det bedste af hans liv. Han maa ofre en stor del af sin *frihed* og ved prestevielsen love sin biskop lydighed og ærefrygt. Derefter

har han ikke mere lov til at unddrage sig sin biskops myndighed; det staar ham ikke mere frit at vælge sin virkekreds eller at nedlægge sit embede, men han maa til enhver tid i lighed med Abraham være villig til at forlade hjem og alt, hvortil hjertet kan knytte sig, for at følge sin biskops kald. Vistnok er biskopen for ham en fader, som tager alle hensyn til hans evner og ønsker; men finder biskopen, at sjælenes og kirkens vel kræver, at de menneskelige hensyn ofres, saa maa presten for Guds og sjælenes skyld bøie sig. Presten har som sjælehyrde vistnok rum til at udvikle sine særegne virketalenter og de aandsgaver, Gud har forlenet ham med, men han maa dog altid gjøre det i overensstemmelse med kirkens almindelige love og sin biskops nærmere anordninger. Presten maa ogsaa give afkald paa *verdens goder*. Han har vistnok ret til at beholde sin familieformue og af sine embedsindtægter at anvende det fornødne til sit standsmæssige, men tarvelige underhold, men det overskydende maa han anvende til gode gjerninger. Det er ham ikke tilladt at drive handel eller nogen anden verdslig forretning eller endog kun at være deltager i en saadan forretning. Han maa være for alle de ham betroede en sand fader; hans menighed skal være hans familie, hans menighedsmedlemmer hans børn, og alle har krav paa hans kjærlighed. Men da prestens hjerte, som alt menneskeligt, nødvendigvis er indskrænket, saa pligter han at give afkald paa al den *menneskelig kjærlighed*, paa en egen families hygge og lykke, for helt og holdent at kunne ofre sig for sin aandelige familie; og ve ham, om han nogensinde vilde svigte denne hellige pligt! thi han vilde rammes af kir-

kens strengeste straffedomme. Vistnok overtager han alle disse forpligtelser i fuld frihed og først i en moden alder, efter alvorlig at have prøvet sig selv, og efterat de lærere og forsatte, under hvis øine han i mange aar og i en hel- lig tilbagetrukkenhed har forberedt sig til sit kald, ogsaa fra sin side har prøvet ham; men et overmaade stort offer er det dog, saa stort, at en menighed og en katolsk kristen allerede derfor aldrig vil kunne vise sig tak- nemlig nok ligeoverfor sin pligttro sjælesørger. Thi virke- lig, han giver, om han ikke er sit kald aldeles uværdig, som hyrde det bedste af sit liv for sine faar. Og det gør han især, naar han, som de fleste af vore prester i Skan- dinavien, følgende Guds kald og sin egen tørst efter at frelse u dødelige sjæle og at opsøge forvildede faar, forla- der fader og moder og hjem og fædreland og giver afkald paa de glimrende stillinger, som fødsel eller begavelse vilde have sikret ham, drager til et land, som han ikke kjender, hvis sprog og skikke er fremmede for ham, hvis haarde klima truer ham med en tidlig død, hvor fattigdom er hans lod, hvor han ved, at som oftest utak vil være hans sikreste belønning her paa jorden. Ved at tænke paa de ofre, en forhaabningsfuld yngling læg- ger paa Herrens alter for at blive en sjælenes hyrde, er vi, naar vi som biskop ved en prestevielse indvier en af disse heltmodige unge mænd til „prestedommets byrde“ —, er vi fristede til af beundring at kysse hans fødder istedetfor at trykke fredskysset paa hans pande. Og naar vi senere, hvad der desværre saa altfor ofte sker, — naar vi senere maa se, hvorledes enkelte lønner denne samme sjælehyrde, saa kommer der os uvilkaarlig taarer i øinene, og vi er tvungne til at bede: „Herre, tilgiv dem, thi de ved aabenbart ikke, hvad de gjør.“

Det største ansvar paahviler dog presten, forsaavidt han har at forvalte Herrens domstol. Som hyrde maa han vaage over, at Kristi faar ikke kommer paa afveie, ikke synder; som dommer har han den opgave at føre det forvildede faar tilbage til Gud og, om det ikke vil reddes, at overlade det til Guds strenge retfærdighed. Gud har sagt til ham: „Hvem du forlader synderne, dem er de forladte, og hvem du beholder dem, dem er de beholdne (Joh. 20, 23).“ For at kunne afgjøre, hvem der fortjener forladelse og hvem ikke, maa presten kjende synderens samvittighedstilstand, og det gjennem synderens egen bekjendelse. Hvilken kjærlighed, hvilken taalmodighed, hvilken forsigtighed udkræves der ikke for som læge at lære at kjende sjælens saar, og hvilken visdom for saa at udfinde det rigtige lægemiddel! Hvilken fasthed er ikke nødvendig for som fader at formaa det syge sognebarn til at anvende de paakrævede lægemidler, hvilken moderkjærlighed for at gjenoprette den forsagtes mod og tillid for fremtiden! Hvilken dømmekraft maa skriftefaderen ikke tilegne sig for at udfinde, hvem han paa grund af en alvorlig, overnaturlig anger kan og maa forlade hans synder, og hvem han paa grund af forstokkelse maa overlade til Guds straffedomme!

5. Ved at betragte prestens værdighed og opgave som offerprest, som lærer, som hyrde og dommer, maa vi tilstaa, at paa den ene side hans værdighed overstiger ethvert menneskeligt begreb og paa den anden side hans opgave enhver naturlig menneskelig kraft. Men ligesom værdigheden ikke er hans fortjeneste, men en gave fra Gud, der selv har udvalgt

og ophøiet ham som Aron, saa er heller ikke den kraft, han har at udfolde, hans egen, men Guds kraft, som har forlenet ham dermed. Det er Gud, som har skjænket ham de naturlige evner, der gjør ham skikket til prestekaldet; det er Gud, som gennem sine tjenere har udvalgt ham iblandt tusender til altrets og sjælesorgens tjeneste og ladet ham give en særegen opdragelse i helligdommen; det er Gud, som i den hellige vielse har meddelt ham ikke alene en prests myndighed, men ogsaa de sakramentale naadegaver, som han under dens udøvelse hele livet igjennem trænger for at frugt-bargjøre den baade for sin egen sjæl og for de ham betroede sjæle; og forat denne naade aldrig maa mangle, henvender presten sig efter kirkens befaling daglig i timevis i breviarbønnen til Herren for at nedbede Guds naade over sig selv og over sin menighed. Daglig frembærer han for Gud den nye pakts offer ikke blot for de troende, men ogsaa for sig selv, og daglig nyder han under dette hellige messeoffer det styrkende og belivende himmelbrød. Stadig sysler han med Herrens ord, og medens han forkynder det for andre, forkynder han det ogsaa for sig selv. Er farerne heller ikke for ham udelukkede, saa kjender han dem dog bedre end andre og formaar at undgaa dem. Mangen en fare undgaar han allerede ved den prestelige leveregel, kirken foreskriver sine tjenere, og som det er biskopens særlige pligt at forlange efterkommet i alle sine dele. Og saa har presten en anden, overmaade virksom hjælp. Om han ofrer og beder for sin menighed og sine sognebørn, saa beder ogsaa disse, saa sandt de fortjener dette navn, for sin aandelige fader og hyrde, vel vidende, at

menighedens og deres eget vel i en saa høi grad er afhængigt af hans hellighed, og vidende, at de skylder ham den største taknemmelighed for alle de ofre, han stadig har at bringe for dem.

Er alle betingelser tilstede for, at presten selv fører et helligt liv og fremmer de ham betroede sjæles hellighed, saa følger deraf dog ikke, at han har ophørt med at være et skrøbeligt menneske, som kan feile, ja endog feile svært. Men dette kan ikke være en grund til at foragte presteværdigheden i ham, og endnu mindre til at bryde staven over presteværdigheden og presteskabet overhovedet. Gud har ikke sat engle, men mennesker til sin naades redskaber her paa jorden, vel vidende, at de ikke vilde være ufeilbare; hvorledes kunde vi da vente ufeilbarhed af dem? Vorherre selv har forudsagt, at der i hans rige vilde komme forargelser, og Han har udslynget et forfærdeligt ve over dem, gennem hvem forargelserne vilde komme; Han har ikke gjort nogen undtagelse for presterne, og i virkeligheden rammer hans ve dem skrækkeligere end hvilken som helst anden, her paa jorden fra den kirkelige øvrigheds side og i den anden verden foran Guds domstol. Han er og behandles af Gud og af kirken som et feilbart menneske. Da presten altsaa, ved siden af at være en Guds tjener, ogsaa er og vedbliver at være et skrøbeligt menneske, hvad han selv bedst maa vide, saa har han vel ogsaa krav paa at behandles med den næstekjærlighed, vi skylder ethvert menneske, og fremfor alt vore forældre. Han har krav paa, at man ikke mistænkeliggjør hans person og hans handlinger; at man undskylder hos ham, hvad der kan undskyldes;

at man ikke blotstiller hans virkelige fejl og ikke meddeler dem til andre end hans foresatte, som alene er kaldte til at være hans dommere og i tilfælde at formane, at revse og at straffe ham; at man ogsaa da, naar ens samvittighed tvinger en til at anklage ham hos hans biskop, gjør det i skaansomme ord og især med en absolut sandfærdighed og da forstaar, at biskopen som retfærdig dommer ogsaa maa høre den anklagedes svar og forsvar, og naar han finder klagen mindre berettiget eller ubeføiet, frikjender ham og verner om hans ære og gode rygte. Det vilde jo være en utaalelig stilling, om presten ikke havde krav paa det hensyn, man skylder ethvert andet menneske; ja, han har endnu mere krav derpaa end hvilket som helst andet menneske baade for sit ophøiede kalds skyld, og fordi han er sognebarnets aandelige fader. Man glemme aldrig, hvilken dom, der rammede Noas søn Kam, fordi han udsatte sin fader for skam. Man glemme ikke, naar man tror at maatte indberette noget om en prest til biskopen, hvad Paulus har skrevet til biskopen Timoteus: „Modtag ikke klagemaal mod en prest uden efter to eller tre vidners udsagn (I Tim. 5, 19),“ altsaa ialfald først efter en alvorlig undersøgelse.

6. Ved det sagte har vi ogsaa allerede antydet en del af de **pligter**, som en *menighed* har mod sin prest, et *sognebarn* mod sin sjælehyrde. De maa nære for ham en dyb ærefrygt paa grund af hans tredobbelte værdighed, en barnlig lydighed paa grund af hans guddommelige sendelse og myndighed, en inderlig taknemmelighed paa grund af de uudsigelige ofre, han har at bringe for dem, en urokkelig retfærdighed parret med en

mild bedømmelse paa grund af, at ogsaa han er et skrøbeligt menneske og desuden ens fader i Kristo. Han maa paa grund af sin tunge opgave ogsaa kunne gjøre regning paa sognebørnenes og menighedens *bistand* i at løse den; de maa støtte hans gjerning, fremfor alt ved sine bønner, men ogsaa ved at forsvare hans person og hans autoritet, hans ord og hans anordninger; enhver bør betragte sig som sin prests selvskevne medhjælper.

Men ogsaa i det timelige maa menigheden og de enkelte sognebørn bistaa sin prest. Det er ikke prestens sag og endnu mindre biskopens, men menighedens, at tilveiebringe det fornødne til at dække udgifterne for kirkelige bygninger, for gudstjenesten, for menighedsskoler og for presternes underhold, og om der maa ske undtagelser, som der, hvor menigheden er for liden og dens medlemmer for fattige, saa er dog disse menigheder og hvert enkelt af deres medlemmer forpligtede, ja forpligtede under synd, til at yde de bidrag, de er istand til at yde, ikke som velvillige præsentter, men som pligtmæssige ydelser, for hvem presten ikke skylder dem tak. Hør, hvad apostelen Paulus skriver desangaaende til korinterne, som synes at have villet undrage sig denne samvittighedspligt (I Kor. 9): „Har vi ikke ret til at spise og drikke? . . . Hvem gjør vel nogensinde krigstjeneste paa egen sold? Hvem planter en vingaard og spiser ikke af dens frugt? Hvem røgter en hjord og nyder ikke af hjordens melk? . . . Naar vi har saæet for eder de aandelige goder, er det da noget stort, om vi høster eders timelige goder? . . . Ved I ikke, at de, som er sysselsatte i helligdommen,

spiser af det, som kommer fra helligdommen, og at de, som tjener ved altret, deler med altret? Saaledes har ogsaa Herren forordnet for dem, som forkynder evangeliet, at de skal leve af evangeliet.“ Hvad der gjælder overalt, det gjælder især i de lande, hvor staten i reformationstiden har bemægtiget sig den katolske kirkes eiendomme og siden aarhundreder tilvender dem til ikke-katolske kirkesamfund, medens staten og kommunen ikke alene ikke udreder det mindste til de katolske menigheder, deres tjenere, skoler og andre anstalter, men faktisk tvinger katolikerne til ved forskellige skatter at bidrage til akatolske anstalter, skoler og andre indretninger. Ved synet af vor fattigdom og ved tanken paa, at vi bor i et missionsland, understøtter vore udenlandske trosfæller, som ofte er fattigere end vi, og som ogsaa har at underholde sine egne prester og kirkelige anstalter, os med sine gaver; men disse gaver bliver fra aar til aar mindre, for det første fordi i flere lande paa grund af staetns forfølgelse, katolikernes egne byrder bliver større og større, og for det andet fordi disse udenlandske trosfæller med rette venter, at vore egne katoliker fremforalt maa gjøre sit for at underholde sine menigheder. Det vilde forresten være en skam for os, som ellers paa ærens omraade er saa ømtfølede, vedvarende at udstrække vor haand efter almisser, for saa vidt vi selv kan hjælpe os. Vi ved meget godt, at ofte forholdsvis faa er istand til at betale en betydelig kirkeskat, og at flere aldeles ikke er istand til at yde nogetsomhelst; men paa den anden side kan, og derfor maa de fleste af vore katoliker ialfald yde noget; og gjør de ikke det, enhver i forhold til sine kræfter, saa

besværer de sin samvittighed. Kan nogen ikke yde noget eller kun lidet i penge, saa maa han søge at yde kirken uden betaling de tjenester, han er istand til at yde, og det især naar han kan gjøre det uden tab for sig selv. Man maa være saare lidet opbygget, naar man ser, at der gives katoliker, som istedetfor at understøtte sin kirke og sin prest, anser dem for og bestræber sig for at behandle dem som en indtægtskilde. Og dog sker det desværre ofte nok.

* * *

Vi har nu mindet baade presterne og deres troende baade om prestens uforlignelige værdighed og deres tunge, men i sine frugter ogsaa overmaade søde pligter som offerprester, som lærere, som hyrder og dommere. Vi har gjort det, forat presterne aldrig maatte glemme Pauli ord til Timoteus: „Forsøm ikke den naadegave, som er i dig (I Tim. 4, 14),“ og: „Derfor paaminder jeg dig om, at du igjenopvækker den Guds naade, som er i dig ved mine hænders paalæggelse (II Tim. 1, 6).“ Skulde en af presterne engang iagttage, at han ikke mere med salmisten kan sige: „Nidkjærhed for dit (Guds) hus fortærer mig (Salm. 68, 10),“ saa ihukomme han, hvad der staar skrevet hos profeten Jeremias (48, 10): „Forbandet være den, som gjør Herrens gerning med svig!“ han ihukomme den første overhyrdes trusel: „Dommen skal begynde med Guds hus (I Petr. 4, 17),“ og vende tilbage til sin første iver. Men har en prest modgang, føler han sig

som forladt, ser han ikke straks sin sæds frugter, bliver han muligens endog forfulgt, saa blive han derfor ikke forsagt, men han ihukomme, hvad Herren har sagt: „Se, jeg er hos eder indtil verdens ende (Matt. 28, 20);“ han tænke paa, hvad Paulus siger, at vi, som planter, er daarlige gartnere, men at Gud dog giver veksten (I Kor. 3, 6. 7); han tænke paa, at han ikke er bedre end hans guddommelige mester, som for sandhedens skyld blev forfulgt indtil sin død paa korset; han tænke paa de ord, som Herren paa dommedagen vil rette til ham, om han trofast har røgtet sit kald som prest, lærer, hyrde og dommer: „Vel, du gode og tro tjener, efterdi du har været tro over lidet, vil jeg sætte dig over meget; gaa ind til din herres glæde (Matt. 25, 21).“

Og I, kjære kristne, som nu udførlig har erfaret, hvad presten maa være for menigheden og for enhver af eder, hvilke pligter han har imod Gud og imod eder, men ogsaa hvad I skylder ham, tak Gud idag og alle eders livs dage for, at Han saa faderlig har sørget for eder ved at skjænke eder en synlig skytsengel for at vise eder og at styrke eder paa den trange vei, som fører til det himmelske Jerusalem. Vis ogsaa eders prester, ikke alene i ømme følelser og kjærlige ord, men især i gjerningen, at I paaskjønner Guds gave og prestens ofre. Jo, han maa være for eder en fader; men vær da ogsaa I for ham gode, villige, taknemlige børn. Negt ham fremfor alt ikke et kjærlighedsbevis, som enhver fader har krav paa, og som den store apostel Paulus saa ofte har bedet om i sine breve, eders bønner, saa længe han lever i eders midte. Og naar hyrdernes hyrde har

kaldt ham til sig, saa bed ogsaa for ham foran Guds naadestrone og glem ikke apostelens formaning: „Kom eders forstandere ihu, som har talt Guds ord til eder, betragt udgangen af deres vandel og efterlign deres tro (Hebr. 13, 7).“

Kristelige smaaskrifter. (Forts.)

„ 10. <i>Dr. Fallize</i> : Den enesaliggjørende kirke (2det opl.)	0,10	kr.
„ 11. <i>Pave Leo XIII</i> : At alle maa være ett	0,10	„
„ 12. <i>Dr. Fallize</i> : Helgendyrkelse	0,10	„
„ 13. <i>E. A. Wang</i> : Katholicismen og aandsfrihed	0,10	„
„ 14. <i>E. A. Wang</i> : Om socialismen og arbeidets bud	0,10	„
„ 15. <i>Pave Leo XIII</i> : Kirkens enhed	0,25	„
„ 16. <i>Frans v. Berndorf</i> : Jordfæstelse eller ligbrænding	0,20	„
„ 17. <i>Ch. Hoffeldt-Houen</i> : Kirke og stat	0,15	„
„ 18. <i>Dr. Fallize</i> : Lidt om forældrenes pligter	0,10	„
„ 19. <i>E. A. Wang</i> : Kirkededikation eller konsekration	0,25	„
„ 20. <i>Dr. Fallize</i> : Kirkens bud	0,10	„
„ 21. <i>Hammerstein</i> : Maria, Guds moder	0,20	„
„ 22. <i>O. Offerdahl</i> : Religion og folkevelfærd	0,25	„
„ 23. <i>Fred. Esser</i> : Lourdes og dets mirakler	0,40	„
„ 24. <i>Dr. Fallize</i> : Bagvask ikke moderkirken	0,15	„
„ 25. —,— Presteværdigheden	0,10	„
<i>Dr. Fallize</i> : Kvinden i skriftestolen	0,50	„
— Presten i skriftestolen	0,50	„
— Lille Jesus som postulant. Festsplil for ordenshuse	0,10	„
<i>Døllinger</i> : Morten Luther	0,50	„
<i>Stub</i> : Foredrag om nadverlæren	0,10	„
— Protestantiske lægfolks og geistliges forskjellige slags uvidenhed	0,50	„
— <i>Dr. Grauls</i> forvanskninger	0,50	„
— Ledsagelse fra fordomme til religiøs sandhed, 2. udg.	1,00	„
— Om religionsfrihed og oplysning i Norge	0,20	„
<i>Hagemann</i> : Herrens bøn, eller fadervor	0,25	„
— Aabent brev til kristelige forældre om børneopdragelsen	0,15	„
— En underbar og urokkelig kjendsgjerning som indlæg mod vantroen	0,25	„
— Et religiøst billede og en ubodfærdig synders omvendelse	0,10	„
— Et ukristeligt bryllup	0,05	„
— Et venligt ord om ungdommens lektüre	0,10	„
— Kristendom og frihed	0,10	„
— Socialisme og liberalisme	0,10	„
<i>Grüner</i> : Mindeblad over pastor Stub	0,20	„
<i>Hammerstein</i> : Mester Breckmann	0,75	„
<i>Hoffeldt-Houen</i> : <i>Dr. M. Luthers lære om retfærdiggjørelsen</i> heftet 1,00, indb.	1,50	„
— Vore fædres tro, eller den katolske kirkes lære og skikke, efter kard. Gibbons (2den udgave) indb.	3,00	„
— Menneskenaturens længsler	0,70	„

<i>Jacquemet</i> : Den apostoliske lære, uddragen af bibelen, 2den udgave	0,20	kr.
— Se apostolinen oppi ulosvedetty raamatusta	0,20	”
<i>Perger</i> : Jesuiterpateren Laurits Nielssen, saakaldt „Klosterlasse“	0,60	”
<i>Wingerath</i> : Sikkerhedskatekismus, eller spørgsmaalsbog til vern mod det moderne hedenskabs vildfarelser	1,25	”
<i>Kleis</i> : Luthers „hellige“ liv og død	0,75	”
<i>Lichtle</i> : Den katolske lære og dens vrængebillede	0,50	”
Lutheranismens tolerance	0,05	”
Dissenterloven med anmerkninger	0,05	”
—		
<i>Werenskjold</i> : Kortfattet Norgeshistorie heftet	0,75, indb.	1,00 ”
<i>Norman</i> : Kortfattet verdenshistorie heftet	0,75, indb.	1,00 ”
Læsebog, I del	indb.	0,75 ”
do. II del	indb.	1,00 ”
do. III del	indb.	1,25 ”
Karakterbog		0,10 ”
—		
<i>C. von Bolanden</i> : Wambold, historisk roman	2,75	”
<i>Høver</i> : Den hl. Joh. Berchmanns	0,75	”
Aloysius af Gonzaga, historisk drama	0,10	”
<i>Conscience</i> : Rekruten	0,25	”
— Den fattige adelsmand	0,35	”
— Flanderns løve	1,00	”
En rig arving	0,20	”
Smaaforetællinger til underholdning og belæring	0,20	”
Tyburn og de martyrer, som døde der. Historisk foretælling fra dronning Elisabets dage	0,75	”
<i>Wolfram</i> : De sidste karthusere	0,20	”
Rosenunderet	0,10	”

„ST. OLAF“

— katolsk tidende —

eneste katolske blad i Norge.
Udkommer en gang ugentlig
og koster 1 krone kvartalet.
Kan bestilles gjennem alle
postanstalter samt i ekspeditionen,
Akersveien 4, Kristiania.